

Les vergonyes de la guerra

No sabríem pas encapçalar aquest número amb cap altra referència que no fos la del Golf Pèrsic, amb la terrible guerra a la qual el món s'ha vist tràgicament abocat per l'agressió suïcida dels uns, la prepotència interessada dels altres i la complicitat més o menys forçada i ambigua de molts.

Sobre aquesta fatal confrontació armada ja s'ha dit i escrit tot. Però, si és difícil fer aportacions originals a la qüestió, és, en canvi, molt fàcil i elemental incorporar-se —com ho volem fer nosaltres— a la llista dels qui rebutgen absolutament l'activitat bèl·lica desencadenada a partir del 17 de gener, per molt que comptés amb tots els beneplàcits legalistes. Creiem que la greu violació del dret internacional del 2 d'agost no necessàriament havia de tenir com a resposta una reacció de signe violent, i creiem també que, amb la resolució que la feia possible —encara que no obligatòria—, l'Organització de les Nacions Unides, creada justament per evitar guerres i resoldre les crisis per mitjans pacífics, posava en dubte la seva pròpia missió i la seva credibilitat futura.

Al sentiment de vergonya per condició humana que provoca aquesta guerra absurda quan es pensa en la massiva immolació de vides innocents que comportarà, s'hi afegeixen altres motius de preocupació i d'angoixa. Pensem, per exemple, en l'afebliment de la consciència democràtica que aquesta guerra —com totes— provoca, quan la tolerància el respecte mutu cedeixen pas a l'esquema elemental de bons i dolents, i quan la llibertat d'expressió dels mitjans informatius topa amb la censura dels dictadors, les ocultacions dels polítics i les intoxicacions de la propaganda militar d'ambdós bàndols.

Si, pel caràcter de la nostra revista, hem de posar l'accent en els perills que pensen sobre l'àmbit cultural, podem referir-nos als danys irreversibles que les accions bèl·liques causaran a jaciments arqueològics o a monuments arquitectònics que són part indiscutible del patrimoni mundial. Però hi ha quelcom molt més greu que aquesta destrucció material de fites culturals, i és l'enfrontament inevitable que es genera entre dues cultures, entre dues civilitzacions i entre dues concepcions de la història. En el nostre cas, cada cop serà més difícil, a partir d'ara, la comprensió del món islàmic per part del món occidental. Això pot tenir aquí traduccions molt concretes i penoses, si ofereix nous motius als racistes per alimentar el sentiment de xenofòbia, bo i posant en situació compromesa els estrangers que ja tenen prou difícil la permanència i la convivència plena en algunes de les nostres comarques. Se sap, en aquest sentit, que la conflictivitat latent envers els provinents de països àrabs ha augmentat de grau i ha esclatat en alguns indrets després del començament de la guerra, un cop trencada oficialment l'amistat —més o menys retòrica— que unia fràgilment els nostres pobles.

També ens hauríem de referir, dit sia de passada, als desastres ecològics que la guerra ja ha començat a provocar, amb resultats nefastos per a la flora, la fauna, l'agricultura i la ramaderia, i amb desequilibris de l'ecosistema de conseqüències encara imprevisibles. I si hem de parlar de l'economia, que també serà trasbalsada arreu, sabem que un dels sectors més immediatament tocat ha estat el del turisme, en el qual regna una sensació generalitzada de crisi, sobretot en el segment de "només sol i platja" del qual infortunadament hem arribat a ser líders. Curiosament, però, algunes veus gosen dir que la guerra encara ens pot afavorir, perquè el descens radical del transport per avió farà créixer els viatges per carretera, perquè els que volien anar cap a la zona del conflicte triaran alternatives més pacífiques com teòricament ho és la nostra, o perquè els espanyols i catalans renunciaran enguany a sortir a fora i optaran per estiuejar tranquil·lament a les costes de casa. Si això fos així —i encara està per veure—, seria un trist consol i, ben mirat, un motiu de vergonya col·lectiva: que una efímera prosperitat de temporada per a un racó de món tingués com a preu la pèrdua definitiva de tantes vides i de tants valors de ressonància universal.